

DAMMEN

Schaken met dammers

Sinds mijn kindertijd heb ik een klassiek houten spelbord met twee zijden: de ene kant voor dammen (tien bij tien), de andere kant voor schaken (acht bij acht). Aanvankelijk plakten mijn ouders viltjes op de kant van het dambord, om krassen op tafel te voorkomen als we schaakten – al gauw kreeg de andere zijde ook viltjes, omdat ik dammen leuker vond. Het bord is nog steeds in gebruik, al is het inmiddels behoorlijk gebutst en gehavend.

Hoe zou mijn leven zijn gelopen als er geen damclub, maar een schaakclub in het dorp was geweest? Daarna kun je alleen maar gissen. Ondanks dat je beide spellen op een bord kunt spelen zijn er grote verschillen: schaken staat hoger in aanzien en is populairder dan dammen. Best vaak krijg ik als dammer de reactie: interessant, zelf dam ik niet, maar ik schaak wel een beetje. Getalsmatig is schaken een factor 10 groter: de dambond heeft een paar duizend leden, schaakbond tienduizenden. Of zelfs een factor 100: het prijzengeld voor een WK. De verhouding van het aantal schaakprofessionals ten opzichte van de damprofs is waarschijnlijk nog groter. Dammen is daardoor het kleine broertje van schaken en dat zal ook niet snel veranderen – van het succes van *The Queen's Gambit* en het online spelen heeft het dammen wel wat geprofiteerd, maar in veel mindere mate dan schaak. Vandaar dat ik weleens wat jaloers – maar ook geïnspireerd – naar mijn schaakcollega's kijk. Ten opzichte van het schaken zijn in Nederland de damwereldtitels van Roel Boomstra en Jan Groenendijk een bron van trots. Tegelijkertijd missen we concurrentie nu Rusland is uitgesloten van deelname aan titeltoernooien en jeugdtalenten uit het buitenland de top niet meer halen – ook een gevolg van de kleinere status van het dammen. Mark Podolski – vice-wereldkampioen in 2007 – zei eens: je kunt het beste als student wereldkampioen worden – daarna is het tijd om een goede baan te zoeken. Nu is het wel vervelend als de grote broer

arrogant of neerbui-gend doet: op *Chess.com* zag ik laatst een wat pesterige post met twee schakers die op een gaming set-up tegen elkaar spelen: *Chess is an esports now ...*

Checkers could never. Dat is nou net wat wij dammers niet nodig hebben en ook niet verdienen; aan de andere kant prikkelt het mij om me er juist voor in te zetten dat het wél lukt.

Een schaker die op een mooie manier dammen propageert is VasyI Ivanchuk (zie ook de rubriek hiernaast). Van damcollega Alexander Georgiev kreeg hij bij een gezamenlijk Mind Sports Event zijn eerste damlessen, in ruil voor schaakles. Hij deed vanaf 2015 daadwerkelijk aan een damtoernooien mee en er staan een paar leuke video's online waarin hij aan het dammen is. Als een schaakgrootheid als hij geboeid kan zijn door dammen, kan met het spel zelf toch weinig mis zijn ...

VasyI Ivanchuk-Roep Bhawanibhiek, Gol-den Prague 2018

1.32-28 16-21 2.31-26 18-22 3.37-32 11-16 4.41-37 7-11 5.46-41 1-7 6. 34-29 20-25 7.29-23 21-27 8.32x21 16x27 9.35-30 25x34 10.39x30

diagram

10...15-20? Ivanchuk heeft bijna 90 partijen in Turbo Dambase staan en het is leuk om te zien hoe zijn spel zich heeft ontwikkeld: uiteraard zijn er beginnersfouten, maar zijn positiegevoel en vooral berekeningen in het eindspel zijn best goed. In deze partij tegen een doorgewinterde toernooispeler laat hij zien ook openings- en combinatiekennis te hebben: 11.36-31! 27x36 12.23-18 12x32 13.38x18 13x22 14.37-31 36x27 15.30-24 20x38 16.43x1 en Ivantsjoek won de partij later.

WOUTER SIPMA
woutersipma@gmail.com

SCHAKEN

Dammen met schakers

Collega Wouter Sipma (zie de rubriek hiernaast) kwam met het idee. Hij zou schrijven hoe dammers tegen de schaakwereld aankijken en vice versa. Het maakte mij direct enthousiast. Maar, zo vertelde ik hem, dat wordt dan wel denigrerend ... Sipma's onmiddellijke reactie, met een glimlach: „Dat moet dan maar.”

De meeste schakers praten met dedain over het damspel. Ze vinden schaken ingewikkelder, dynamischer, populairder en benadrukken de rijkere historie en culturele significantie. De vergelijking tussen basketbal en korfbal komt tot zijn recht. Want als je bij basketbal alle 'leuke regels' weghaalt, dan krijg je korfbal – zo denken schakers over dammen.

Schakers beschouwen het dammen als 'minder', omdat alle damstukken hetzelfde zijn en de spelregels simpeler. Er is geen flamboyante paardensprong en er zijn ook geen mogelijkheden voor een wervelende koningsaanval. Juist die diversiteit van de stukken en de verhevenheid van de koning maken het schaakspel uiterst dynamisch. Goed, schakers zijn over het algemeen behoorlijk denigrerend over het dammen. Maar eerlijk is eerlijk: combinaties op het dambord zijn minstens zo fraai! Een offer links op het bord, vervolgens één rechts, en ineens kan een steen promoveren, terwijl het onderweg meerdere slaat. Daarom zijn er ook genoeg bekende schakers die ook het dambord flink verkend hebben. De meest vooraanstaande is de Oekraïense grootmeester Vasyl Ivanchuk. In 2016 deed Ivanchuk mee aan het WK rapid schaak. Hij behaalde hier de grootste prestatie uit zijn schaakcarrière door verrassend goud te winnen. Toch interesseerde die medaille hem weinig, want tijdens de prijsuitreiking was hij druk met een potje dammen tegen Baadur Jobava. Een leger topgrootmeesters verzamelden zich rond het bord, met onder meer een nog jonge Nepomniachtchi.

diagram 1

Baadur Jobava-Vasyl Ivanchuk

1...b6-c5 Omdat Jobava verplicht is te slaan, wint Ivanchuk gegarandeerd de witte dam. Maar hij blijft wel één steen achter. **2.**

Db8xg3 h4xf2 3. e1xg3 a7-b6 4. b2-c3 b6-a5 5. g3-f4 d8-e7

Dit is het moment dat Ivanchuk naar het podium wordt geroepen om zijn gouden medaille in ontvangst te nemen. Het levert fascinerende beelden op.

Ivanchuk sprint naar het podium. Op het podium staart hij voor zich uit, diep in gedachten verzonken. Bij zijn terugkeer wordt de partij voortgezet, terwijl Ivanchuk de bloemen nog in zijn linkerhand heeft. **6.**

f4-g5? Een enorme fout, die zwart de kans biedt om een spectaculaire combinatie uit te voeren.

diagram 2

6...c5-b4!! 7. a3xc5 e7-f6!! en ineens verscheen er een enorme grijns op het gezicht van Ivanchuk. Nadat wit slaat gaan drie witte stenen verloren, waarbij Ivanchuk op de volgende zet bovendien tot een dam kan promoveren. Jobava gaf zich dus onmiddellijk gewonnen. **0-1**

De strijdbijl tussen schakers en dammers kan worden begraven. Deze voortreffelijke eeuwenoude bordspellen maken mensen nog altijd gelukkig.

NICK MAATMAN
nickmaatman@gmail.com